RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TEXNOLOGIYA FANI O‘QITUVCHILARINING KREATIV KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH

Abdujamilova Malika Mansur qizi,
Toshkent Kimyo xalqaro universiteti o‘qituvchi

Annotatsiya. *Mazkur maqolada raqamli texnologiyalar asosida bo‘lajak texnologiya fani o‘qituvchilarining kreativ kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Kreativ kompetensiya tushunchasining mazmun-mohiyati, uning tarkibiy qismlari hamda raqamli ta’lim muhitida rivojlantirish imkoniyatlari yoritilgan. Shuningdek, didaktik, texnologik, psixologik-pedagogik, tashkiliy va metodik shart-sharoitlar tizimi asoslab berilib, ularning ta’lim samaradorligiga ta’siri ochib berilgan. Tadqiqot natijalari asosida bo‘lajak o‘qituvchilarda kreativlikni shakllantirishga qaratilgan amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.*

Kalit so‘zlar: *kreativ kompetensiya, raqamli texnologiyalar, texnologiya fani, pedagogik shart-sharoitlar, ijodiy fikrlash, innovatsion ta’lim, STEAM, interfaol metodlar.*

Kirish

Zamonaviy ta’lim tizimida raqamli texnologiyalarning keng joriy etilishi o‘qituvchilarning kasbiy faoliyatiga yangi talablarni qo‘ymoqda. Xususan, bo‘lajak texnologiya fani o‘qituvchilaridan nafaqat nazariy bilimlarga ega bo‘lish, balki ijodiy fikrlash, innovatsion yondashuvlarni qo‘llay olish va ta’lim jarayonini zamonaviy vositalar asosida tashkil eta olish talab etilmoqda. Shu bois, o‘qituvchilarda kreativ kompetensiyalarni shakllantirish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Kreativ kompetensiya o‘qituvchining yangi g‘oyalar yaratish, muammoli vaziyatlarga noodatiy yechim topish, ta’lim jarayonini qiziqarli va samarali tashkil etish qobiliyatini ifodalaydi. Ayniqsa, raqamli texnologiyalar bu jarayonda muhim vosita sifatida xizmat qilib, o‘qituvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi.

Kreativ kompetensiya – bu shaxsning bilim, ko‘nikma va ijodiy fikrlash qobiliyatlarining integratsiyasidan iborat bo‘lib, u muammolarni yangi usullar bilan hal etish imkonini beradi. Pedagogik faoliyatda kreativlik o‘qituvchining dars jarayonini samarali tashkil etishi, innovatsion metodlardan foydalanishi va o‘quvchilarda mustaqil fikrlashni rivojlantirishida muhim omil hisoblanadi.

Raqamli texnologiyalar ta’lim jarayonini interfaol, vizual va individual yondashuv asosida tashkil etishga imkon beradi. Multimedia vositalari, virtual laboratoriyalar, onlayn platformalar va mobil ilovalar o‘qituvchilarning kreativ yondashuvlarini qo‘llashiga xizmat qiladi. Bu esa o‘quvchilarning bilimlarni chuqurroq o‘zlashtirishiga va darsga qiziqishini oshirishga yordam beradi.

Tadqiqot metodologiyasi

Bo‘lajak texnologiya fani o‘qituvchilarining kreativ kompetensiyalarini rivojlantirish jarayoni muayyan pedagogik shart-sharoitlar tizimi asosida samarali tashkil etiladi. Ushbu tizim o‘zaro uzviy bog‘liq bo‘lgan didaktik, texnologik, psixologik-pedagogik, tashkiliy hamda metodik omillar majmuasidan iborat bo‘lib, ular ta’lim jarayonining sifat va natijadorligini ta’minlashga xizmat qiladi[2].

Avvalo, didaktik shart-sharoitlar doirasida interfaol metodlardan, jumladan muammoli ta’lim va loyiha usulidan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Bunday yondashuv o‘quvchilarda mustaqil fikrlash, tahlil qilish va ijodiy yondashuvni rivojlantiradi. Shu bilan birga, STEAM yondashuvini qo‘llash fanlararo integratsiyani ta’minlab, o‘quvchilarning bilimlarini amaliyot bilan bog‘lash imkonini beradi. Dars jarayonini vizual va amaliy faoliyatga yo‘naltirish esa mavzuni chuqurroq anglashga yordam beradi[1].

Texnologik shart-sharoitlar esa zamonaviy raqamli vositalardan samarali foydalanishni nazarda tutadi. Jumladan, onlayn platformalar orqali ta’limni tashkil etish, multimedia resurslarini integratsiya qilish o‘qitish

jarayonini interfaol va qiziqarli qiladi. Bu esa o‘quvchilarning ta’limga bo‘lgan qiziqishini oshirib, kreativ fikrlashni rag‘batlantiradi.

Psixologik-pedagogik shart-sharoitlar doirasida ta’lim jarayonida ijobiy va ijodiy muhitni shakllantirish muhim hisoblanadi. Talabalarning ichki motivatsiyasini oshirish, ularning erkin fikr bildirishiga imkon yaratish hamda tashabbuslarini qo‘llab-quvvatlash kreativ kompetensiyalarning rivojlanishiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi.

Tashkiliy shart-sharoitlar esa ta’lim jarayonini samarali tashkil etishga qaratilgan bo‘lib, bunda individual va differensial yondashuvni qo‘llash, mustaqil ta’limni rivojlantirish hamda hamkorlikda o‘qitish usullarini joriy etish muhim o‘rin tutadi. Bu esa har bir o‘quvchining imkoniyatlarini hisobga olgan holda ularning faol ishtirokini ta’minlaydi.

Metodik shart-sharoitlar esa kreativ topshiriqlar tizimini ishlab chiqish va uni amaliyotga joriy etishni o‘z ichiga oladi. Xususan, design thinking, brainstorming kabi zamonaviy metodlardan foydalanish o‘quvchilarda innovatsion fikrlashni rivojlantiradi. Shuningdek, baholash jarayonida portfolio va loyiha ishlariga ustuvorlik berish o‘quvchilarning ijodiy faoliyatini rag‘batlantiradi.

Natijalar va muhokama

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilgan ta’lim jarayoni bo‘lajak o‘qituvchilarning kreativ kompetensiyalarini samarali rivojlantirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, interfaol metodlar va zamonaviy texnologiyalar uyg‘unligi ta’lim samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, pedagogik shart-sharoitlarni to‘g‘ri tashkil etish o‘qituvchilarning ijodiy salohiyatini to‘liq namoyon etish imkonini beradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, raqamli texnologiyalar asosida bo‘lajak texnologiya fani o‘qituvchilarining kreativ kompetensiyalarini rivojlantirish zamonaviy ta’limning muhim yo‘nalishlaridan biridir. Ushbu jarayonni samarali tashkil etish uchun didaktik, texnologik, psixologik va metodik shart-sharoitlarni kompleks ravishda ta’minlash zarur. Natijada, o‘qituvchilarning ijodiy salohiyati rivojlanib, ta’lim jarayonining sifati va samaradorligi oshadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Zakirova F.M. *Pedagogik texnologiyalar va ularni ta’lim jarayonida qo‘llash*. – Toshkent: Fan, 2015. – 180 b.
2. Ishmuhamedov R.J. *Innovatsion ta’lim texnologiyalari*. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2017. – 200 b.
3. To‘raqulov X.A. *Pedagogik mahorat asoslari*. – Toshkent: O‘qituvchi, 2016. – 220 b.
4. Anderson L.W., Krathwohl D.R. *A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing*. – New York: Longman, 2001. – 352 p.